

záno na tu skutečnost, že v dalším vývoji sociologického bádání není možno pokračovat dosavadním způsobem, to jest, provádět výzkum „mimočodem a na okraji“ činnosti institucí a jednotlivců jako hobby činnost. Dozrál čas přijmout konkrétní opatření. Sociologický výzkum, má-li být skutečně rozhodující způsobem posunut vpřed, vyžaduje kádry, instituce a finanční prostředky. Buďte nutno se intenzivně zabývat výchovou odborníků pro sociologii.

Na závěr bylo zvoleno rozšířené představenstvo Sociologické sekce. Členy se stali pracovníci všech společenských disciplin. Předsedou sekce byl zvolen prof. dr. Scheler.

Tolik k článku R. Kirchhoffa, který umožňuje nahlédnout do života, organizace a problémů sociologie v NDR.

Snad bude správné na závěr nikoli komentovat tento článek (k tomu máme příliš málo materiálů), ale učinit několik poznámek.

Nejdříve k organizaci. Bylo by zajímavé pro naši Sociologickou společnost poznat a vyhodnotit odlišné organizační formy a zkušenosti soudruhů z NDR. Mám na mysli takové skutečnosti jako organizační jednotu filosofů a sociologů (na rozdíl od našich samostatných společností), i to, že v představenstvu sociologické sekce v NDR (toto není totožné s vedením sekce) jsou zástupci všech společenských disciplin.

I když neznáme blíže, na jaké úrovni a s jakým zaměřením probíhala v NDR diskuze o otázkách marxistické sociologie (v témže čísle časopisu je článek H. Kallabise, který se zabývá v souvislosti se sociologií především otázkami historického materialismu a vědeckého komunismu) lze souhlasit s tím, že bez rozvíjení samotné sociologie nelze pouze z pozic „přečteného“ o „nerozvíjeném“ diskutovat. Přesněji řečeno diskutovat lze, ale taková diskuze může mít jen minimální význam. U nás se doposud veřejná diskuze o obsahu, rozsahu a metodách marxistické sociologie (až na některé vstupní pokusy, ve kterých se dále nepokračovalo) nerozvíjela. Je zřejmé, že dnes na základě rozvíjejícího se výzkumu by bylo možno k takové diskusi přikročit. Potřeby výzkumné praxe si to vynutí. Jistě že jednou z hlavních otázek bude postavení historického materialismu (a možná, že pro některé ještě i vědeckého komunismu) „v“ nebo „k“ sociologii. Ovšem ve diskuse u nás by se měla zabývat do značné míry odvětvovými sociologiemi. Aniž bych chtěl podcenit význam diskuse o obecné sociologii a teoretických základech sociologie vůbec, přece jen diskusi nelze zužovat jen na tyto, i když podstatné otázky. Vymezení obsahu, rozsahu a metod odvětvových sociologií, jejich vztahu k obecné sociologii a styčným mezním vědám je neméně palčivé.

Domnívám se, že kritika té části hlavního referátu, která odmítala přeceňování dotazníků, je správná. Vycházím z našich zkušeností. I u nás se doposud sociologický výzkum dělá do značné míry z pozic ex privata industria jako „hobby-výzkum“, jako koníček. V takové situaci je často dotazník jedinou dosažitelnou a možnou metodou. Ale i při změně situace, když se sociologie (což se

nyní děje) dostane na seriózní institucionální a profesionální úroveň, je a zůstane dotazování se a dotazník jednou ze základních výzkumných metod a technik. Výzkum dotazem lze a je nutno uplatnit v drtivé většině případů. V současné době pravděpodobně půjde u nás o osvojení si a dosažení světové vědecké úrovně při používání tohoto způsobu než o cokoli jiného. Problémem tedy není nepoužívat nebo omezit tento způsob, ale při jeho dalším rozšiřování a rozvíjení postupně podle reálných možností nezanedbávat a používat i další metody a techniky.

A konečně by bylo správné, abychom i my u nás začali se seriózní a všestrannou přípravou na světový kongres sociologů v roce 1966. Snad by bylo nejspříhodnější, abychom stejně jako soudruzi z NDR jako mezibilanci přípravy uskutečnili v r. 1965 semináře na obě témata, tj. jak k otázkám *Sociologie mezinárodních vztahů*, tak také k *Obrazu člověka v sociálních vědách*.

Bedřich Weiner

Max Weber a současná sociologie

U příležitosti stého výročí narození Maxe Webera uspořádala Německá sociologická společnost 15. sociologický kongres, který se konal ve dnech 27.–30. dubna 1964 v Heidelbergu na téma „Max Weber a současná sociologie“. Od svého založení r. 1909 M. Weberem, F. Tönniesem, G. Simmelem a W. Sombartem prošla Německá sociologická společnost složitým vývojem, jehož jedním charakteristickým znakem bylo zejména narůstání společenské funkce sociologie v závislosti na požadavcích industriálního vývoje soudobého kapitalismu – a to zejména v posledních desetiletích. Svědectvím toho je i prudce stoupající počet účastníků na jednotlivých kongresech v poválečném období. Jestliže se 14. kongresu v Berlíně r. 1959 účastnilo 500 sociologů, sešlo se na 15. kongresu v Heidelbergu již kolem 1000 účastníků a z toho asi 300 studentů sociologie. Hlavní referáty a diskusní příspěvky pro heidelbergský kongres připravili četní oficiální představitelé současné západní sociologie, spjatí rozličnými pouťmi a stránkami svého díla s Maxem Weberem. Předseda přípravného výboru heidelbergského kongresu prof. O. Stammer zdůraznil ve svém zahajovacím slově, že Max Weber, ačkoliv byl jedním ze spoluzakladatelů Německé sociologické společnosti, měl jako životní cíl více na zřeteli vlastní rozvoj sociologické práce než její institucionalizaci. V tomto kontextu také příznačně vyzněla citace dopisu Marianny Weberové, v němž svému muži psala: „... Čert vezmi sociologickou společnost, pro kterou jsi se v malých dávkách rozdával, protože kromě krásných zasedání zůstane aparát, který poběží naprázdno.“ Podobně jako na tiskové konferenci prof. Adorno zdůraznil i prof. Stammer, že cílem kongresu nemá být nekritické horování pro osobnost a dílo Maxe Webera, ale nové promyšlení jeho základních kategorií ve vztahu k dnešku. Stupeň a hlavně směr uplatnění tohoto všeobecně vzato správného

hlediska nutně závisel na konkrétních stanoviskách jednotlivých účastníků kongresu, který i z tohoto hlediska poskytoval velmi pestrý a vnitřně diferencovaný obraz, vymykající se mechanickému označení za nějaké jednotné schéma „buržoazní sociologie“. Proto také jen kritická analýza tohoto obrazu, jakožto dynamické struktury se všemi jejími vnitřními napětími a mnohoznačnými funkcemi umožňuje podat adekvátní výklad jejího pohybu, jeho společenských, třídních a ekonomických příčin i mnohoznačnost eventualit myšlenkového vývoje jednotlivých jeho představitelů.

Hlavní referáty na heidelbergském kongresu přednesli prof. dr. E. Topitsch (*Max Weber und die Soziologie heute*), prof. dr. T. Parsons (*Wertfreiheit und Objektivität*), prof. dr. R. Aron (*Max Weber und die Machtpolitik*) a prof. dr. H. Marcuse (*Industrialisierung und Kapitalismus*). E. Topitsch se ve svém referátě zabýval Weberovým pojetím některých problémů tzv. „moderního světa“, charakterizovaného především rozvojem vědeckotechnické revoluce. Hovořil o tom, jak je v duchu tohoto pojetí a v důsledku narůstající společenské funkce vědy svět zbavován kouzla a jak konec konců nutno zbavit kouzla samu vědu. Weberovské pojetí „věde z povolání“ se Topitschovi zdá být dostatečnou zárukou vědecké objektivity, jakož i překonání iluzí a zaujatosti všeho druhu. Věda prý nemá vytyčovat hodnotící sociální teorie, ale odbornými radami přispívat k důslednému osvojení si demokratických forem jednání a při výstavbě příslušných institucionálních záruk. Jako důsledek současného rozvoje vědeckotechnické revoluce označil i mnohoznačný a v podstatě pluralistický charakter pravdy.

Zde však vystoupilo na povrch jádro rozporů, tkvících již v díle Maxe Webera, které v sobě skrývá nebezpečí vymítání jedné iluzi iluzemi novými a „odkouzlování světa“ novým kouzlením. Ne náhodou musel již R. Dahrendorf na dřívějším zasedání sociologické společnosti v Tübingenu upozornit na nutnost „nového promyšlení pojmu nehodnotící vědy“ a také průběh heidelbergského kongresu vždy znovu demonstroval iluzorní ráz hesla tzv. „nehodnotící sociologie“ a dokazoval naopak všudypřítomnost jejich sociálních, skupinových a třídních vazeb i zcela konkrétní podmíněnosti. Otázka některých těchto vazeb a podmíněnosti samé sociologie M. Webera byla nastolena i v referátě předního představitel americké sociologie T. Parsonse. Ovšem Parsonsova snaha o historické začlenění Weberova díla zůstala u pouze vnějšího vymezení určitých kulturně historických filií. Hlavní zdroje Weberovy koncepce spatřuje Parsons v německém historismu, v anglickém utilitarismu a v marxismu. Dále se zabýval metodologickými i obsahovými problémy Weberova pojetí. Obtíže spojené s problematikou „čisté“, nezávislé společenské vědy se snažil obejít jakýmsi svého druhu kompromisem, totiž tvrzením, že zásadní nezávislost věde není neslučitelná s jeho začleněním a podmíněností v rámci určitého sociálního a kulturního celku. Jako těžisko

Weberova díla označil jeho sociologii práva, tak jak je rozvinuta zejména v jeho díle *Wirtschaft und Gesellschaft*. Podtrhl bytostně evolucionistický ráz Weberova teoretického schématu. V závěru svého referátu se zabýval domněle antiideologickým charakterem Weberova díla, které označil jako překonání jakéhosi „trilematu“, spočívajícího v syntéze německého historického konzervatismu, anglického ekonomického individualismu a socialismu. Weberovi se prý podařilo zaujmout v tomto kulturně historickém kontextu „čtvrtou pozici“, která je prý předzvěstí éry, označované podle názvu známé knihy Daniela Bella jako „konec ideologie“. Parsonsoův referát tak vyzněl jako statická (silně konzervativní) myšlenková konstrukce, která plnila spíše funkci glorifikace než aktuálně zaměřené analýzy Weberova díla.

Poněkud kritičtější a dynamičtější se s Weberem vypořádal R. Aron, který se zabýval zejména problémem politiky moci a její funkce v moderních dějinách se zvláštním zřetelem k historii německého národa. Rozbral Weberovo pojetí pojmu „Machtpolitik“ jako důraz na mocenské zájmy národa a na zvláštní, nadřazenou dějinnou odpovědnost německého národa jakožto zvláštního „kulturního národa“, jehož kulturní prestiž závisí na prestiži moci. Aron přes omezenost rámce své vlastní filosofické pozice (ovlivněné silně právě M. Weberem) přece jen upozornil na některá slabá místa Weberova pojetí politiky moci, která označil jako překonaná. Tak např. zdůraznil, že Max Weber nevěděl to, co je dnes prý jasné, že totiž „vojenská síla není ani nezbytnou, ani dostatečnou podmínkou hmotné prosperity“. Vyzvedl pak zejména dva omyly M. Webera: jeho nedostatečné pochoopení otázky morální odpovědnosti za objektivní důsledky vlastního rozhodnutí a jednání, a za druhé jeho pojetí moci a prestiže německého národa jako posledního cíle, jemuž nutno obětovat vše. Naznačil také v této souvislosti jako tragický rys jeho osobnosti skutečnost, že svým podtržením legitimizovaných plebiscitních volby charismatického vůdce zaujímal prakticky postoj, který byl slepý vůči nebezpečí, které hrozilo a které postihlo následující generace. Samozřejmě, že R. Aron, tak jako i někteří další spojovali svou analýzu – a mnohdy i kritickou analýzu – Weberova díla s rozličnými variantami kritiky marxismu. Aron např. mezi jiným uvedl, že Weber opominul vytknout Marxovi nepochopení faktu platného pro všechny moderní ekonomické soustavy, totiž všeobecný růst podmíněný růstem produktivity. Tato Aronova invektiva proti marxismu (spjatá zejména se známými teoriemi růstu, rozvíjenými dnes ve Spojených státech amerických) by si vyžádala zvláštní pozornosti a samostatného kritického rozboru.

Není náhodou, že největší ohlas měl závěrečný kongresový referát na téma *Industrializace a Kapitalismus*, přednesený H. Marcusem. Marcuse podtrhl, že Max Weber vedl vášnivý a přímo nenávidný boj proti socialistickým tendencím zejména v období bezprostředně po první světové válce, neboť v socialismu spatřoval dějinný zločin, směru-

jíci proti ideji tzv. „západního rozumu“ a proti ideji nacionálního státu. V této souvislosti Marcuse položil ironickou otázku, co by asi Max Weber řekl tomu, že prý tzv. idea „západního rozumu“ je v extrémní podobě uplatňována právě na Východě a nikoli na Západě. Tím se ovšem dotkl závažného problému tzv. „rozumného“ uspořádání světa a možnosti plánovitě přestavby světa podle racionálního projektu vůbec. Právě Weberova analýza kapitalismu prý dokazuje, že zde vědecká neutralita neobstojí: „Čistá, nehodnotící filosoficko-sociologická tvorba pojmů se proměňuje svým vlastním vnitřním pohybem v kritiku hodnot... v kritiku daného stavu.“ Tento svérázný dialektický přístup k Weberovi je ovšem také příčinou toho, proč i myšlenky celého Marcuseva referátu se pohybují v jakémsi oscilačním poli, setrvávající jednak ve vlastním rámci Weberovy koncepce a její terminologie, jednak a současně s tím však tento rámec neustále překračují. Typickým dokladem toho je jeho explikace Weberova pojetí racionality. Čistě formální „ratio“ je v podmínkách kapitalismu materiálně vymezeno jako sledování a dosahování individuálního zisku *soukromého vlastníka* v závislosti na kapitalistickém podniku a využívání „*svobodné práce*“. Marcuse konstatuje, že v souvislosti s rozvojem kapitalistické industrializace se toto „ratio“ projevuje v novém, opačném světle jako iracionalita: „Zde se stává „planned obsolence“, metodický nesmysl společenskou nutností... Zde již nejde o způsob života buržoazie,“ pokračuje Marcuse, „jakožto třídy rozvíjející produktivní síly — je to spíše stigma produktivní destrukce v podmínkách totální nadvlády.“ Marcuseovo pojetí kapitalistické racionality jako by se tak vnitřním dialektickým pohybem samo spíše přiklánílo k hodnoticímu postoji cílevědomé kritiky zvěcnění a oddištění. Weber sám šel podle názoru H. Marcuse opáčnou cestou, cestou apologetiky *měšťáckého* rozumu a dokonce v jistém užším slova smyslu kapitalistického rozumu. Současně však chápal tuto racionalitu (právě tak jako pojem panství) jako obecný rys moderní industriální společnosti vůbec. S tím souvisí zejména jeho pojetí byrokracie a funkce aparátu. A v tomto bodě se stále znovu vrací Weberova představa „politika z povolání“, která činí byrokraticizaci společnosti vůbec a politiky zvláště neoddelitelným, totálním rysem každé industriálně rozvinuté společnosti. V duchu tohoto Weberova pojetí, zdůrazňuje Marcuse, musí prý i „racionální socialismus“ byrokratickou správu „jednoduše převzít a vystupňovat“. U Webera nakonec končí *racionálně* vypočitatelný chod aparátu v *iracionálním* charismatickém principu, který mu zvenčí oktrojuje své cíle a manipuluje jím jako právě pouhým prostředkem, nástrojem, aparátem. Marcuse ponechává ve svém referátě Weberovu tezi o osudové byrokraticizaci industriálních společností bez rozdílu jako otevřený problém. Jeho řešení leží v teoretickém a praktickém rozvíjení myšlenkového bohatství, obsaženého zejména v Leninově knize „Stát a revoluce“.

Technický rozvoj v podmínkách kapitalis-

mu a samo uplatnění stroje je zde výrazem panství člověka nad člověkem; technický rozum tak reprodukuje otroctví. Tento objektivně závažný postřeh je však u M. Webera zevšeobecněn jako inherentní vlastnost moderní techniky vůbec. Odtud také jeho chmurná prognóza budoucího stavu, který se mu jevil jako návrat staroegyptské despotie, ovládající zcela přízřebnou, pokornou a bezmocnou masu. Marcuse dokazuje, že zde tkví hlavní Weberův omyl: v tom, že ztotožňuje technický rozum vůbec s rozumem měšťácko-kapitalistickým.

„Diese Verfallenheit lässt ihn nicht sehen,“ uzavírá Marcuse, „dass nicht die reine, formale, technische Vernunft, sondern deren kapitalistische *Verwendung* das Gehäuse der Hörigkeit herstellt, und dass die *Vollendung* der technischen Vernunft sehr wohl Instrument der Befreiung des Menschen werden kann... Max Weber hat diese der Technik selbst innewohnende Möglichkeit nicht gesehen. Stolz auf den Bürger in sich war er von der geschichtlichen Mission des Bürgertums fasziniert: Träger der Zivilisation und der Kultur zu sein. Er hat seine eigene Vernunft an die des Bürgertums gebunden. Seinen Verfall in der totalen Massengesellschaft des Hochkapitalismus hat er nicht erlebt. Aber in seiner Analyse der Tendenz zur plebiszitären Massendemokratie und zur Unterordnung der rationalen Bürokratie unter irrationale Führer steckt genug von Voraussetzung — noch in ihrer Begrenzung zeigt sich die Überlegenheit seiner Soziologie über alle theorielose Pseudokonkretheit.“

To jsou arci závažná slova. Marcuse bohužel zůstává jen u náznaku dialektického řešení problému člověka a moderní techniky, ale toto řešení zde nekonkretizuje. Celá problematika je však takto dovedena na samý práh marxismu, který umožňuje paralelně s rozvojem vědecko-technické revoluce její adekvátní vědecký výklad a racionální aplikaci v podobě autentického humanismu moderní doby. V tomto smyslu by také marxismus musel říci své kritické slovo k materiálem heidelbergského sociologického kongresu. Toto kritické slovo by však nemohlo být pouhou negací rozličných interpretací díla Maxe Webera, ale především pozitivním řešením objektivních dějinných úkolů, které se v nich, i v samé Weberově sociologii pokriveně zrcadlí. Max Weber musí být podroben dialektické a tvůrčí marxistické *kritice*, ale je to právě mimo jiné marxistická kritika *Maxe Webera*, která bude neodkladným přínosem pro další rozvoj marxisticko-leninské analýzy soudobého „pozdního“ kapitalismu a pro další zkoumání cest jeho důsledně humanistického překonání v realizaci spojení socialismu s nejmodernější technikou našich dní.

Jindřich Filipek

Sociologická společnost založena

V dubnu 1964 byla založena Československá sociologická společnost, která je členem Mezinárodní Sociologické Asociace. Navazuje na práci sociologické sekce při Filosofické jed-

notě při ČSAV a Společnosti pro sociální bádání. Už sama příprava Valného shromáždění ustavujícího Československou sociologickou společnost ukázala ohromný zájem o sociologii v Československu. Projevil se ve značném počtu předběžně přihlášených členů i v hojně účasti na ustavující schůzi (kolem 400 účastníků). V současné době má Čs. sociologická společnost (spolu s relativně samostatnou složkou Slovenské sociologické společnosti) na 1000 členů, mezi nimiž jsou jak teoretičtí a vědeckí pracovníci v oboru sociologie a příbuzných společenských věd, tak i lidé, pracující v institucích, kde poznávání a řízení různých úseků společenského života vyznává znalosti vědeckých metod. Druhá důležitá okolnost, která se projevila v době zakládání Čs. sociologické společnosti, je rostoucí zájem o využití sociologie a sociologických výzkumů pro praktické potřeby. Už na přípravný výbor přicházela řada žádostí o provedení sociologického výzkumu od různých institucí i velkých výrobních závodů. Zároveň se ukázalo, že mnohé sociologické výzkumy se provádějí a organizují, že však chybí jejich koordinace, jednotné řízení a systematické vyměňování zkušeností.

V posledních letech velice rychle rostl počet vědeckých, vysokoškolských i resortních pracovišť, která se zabývala společenskými výzkumy, ať již jako hlavní náplní své činnosti anebo jako nástroje pro úspěšnější provádění své činnosti hlavní. V této situaci nálezavě vzrostla potřeba takové instituce, ve které by se pracovníci z tohoto oboru stýkali, seznamovali a v dostupných formách zvyšovali své znalosti o sociologii. Takovou institucí je právě Sociologická společnost. Její činnost nelze zaměřovat s činností vědeckých ústavů, kde jsou zaměstnávání vědeckých i odborní pracovníci, jsou plánovány i finančně výzkumné práce atd. Společnost může v té či jiné míře se podílet na výzkumech, které jsou prováděny v rámci státního plánu vědeckých výzkumů. Její specifickou funkcí však je umožňovat a podporovat neformální společenské i osobní styky sociologů a tak vytvářet příznivou atmosféru pro dobrou spolupráci a výzkumnou koordinaci v tomto oboru.

Československá sociologická společnost není sice vědeckým ústavem, ale může rozvoji sociologie u nás značně pomoci. Především umožní v celostátním měřítku organizovat všechny, kteří v tomto oboru pracují nebo k němu mají nějaký vztah a chtějí v něm pracovat. Dále bude hrát významnou úlohu ve sdělování nových poznatků v oboru sociologie ve výměně zkušeností a do jisté míry i v koordinaci práce jak v sociologii, tak v příbuzných oborech. Celostátní povaha sociologické společnosti a její široká členská základna umožní, aby se stala centrem teoretického ruchu v oboru sociologie. Přednášky a symposia jak k speciálním otázkám, tak i obecnějšího zaměření umožní informace a diskuse o výsledcích badatelské a výzkumné činnosti v jednotlivých odvětvích sociologie, i rozvinutí teoretického ruchu v principiálních problémech teorie a metody sociologie. Společnost informuje prostřednictvím tiště-

ných zpráv členstvo jak o své vlastní činnosti, tak o významných událostech a objevech v sociologii národní i zahraniční.

Ustavení Čs. sociologické společnosti umožňuje i organizovanější styk se sociologickými společnostmi zahraničními, výměnu zkušeností a materiálu. Výbor Čs. sociologické společnosti navázal již styk a nabídl spolupráci všem národním sociologickým společnostem, jež jsou členy Mezinárodní sociologické asociace. Půjde především o výměnu publikací, časopisů, zpráv, informací i vzájemné zvaní sociologů na přednášková turné a konference. Již v době svého krátkého trvání hostila Československá sociologická společnost několik zahraničních hostů a do konce tohoto roku hodlá pozvat významné sociology jak ze socialistických zemí, tak i ze Západu. Sociologická společnost spolupracuje úzce i s jinými vědeckými společnostmi příbuzných oborů, především s Čs. demografickou společností, společností filosofickou, psychologickou, ekonomickou, právníkou aj.

Na ustavujícím shromáždění byl zvolen výbor Sociologické společnosti, v němž jsou zastoupena nejvýznamnější pracoviště tohoto oboru, jako Filosofický ústav ČSAV i SAV, Ústav marxismu-leninismu pro vysoké školy, řada dalších vysokoškolských pracovišť, sociologické skupiny Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky, Výzkumného ústavu architektury, Vojenské politické akademie. Výbor zvolil předsednictvo ve složení: předseda doc. J. Klofáč z Vysoké školy stranické, místopředsedové doc. J. Pašiak z Filosofického ústavu SAV a doc. J. Tauber z Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky, věd. tajemník ČSc. dr. D. Slejška z Filosofického ústavu ČSAV a hospodář dr. V. Rollová z Ústavu marxismu leninismu pro vysoké školy.

Rozsahová obsáhlost Čs. sociologické společnosti vynutila si již na počátku její činnosti zřízení místních odboček. Relativně samostatnou územní složku tvoří především Slovenská sociologická společnost. Stará se o rozvoj sociologie na Slovensku, pořádá samostatné akce, samostatně eviduje členstvo a samozřejmě úzce spolupracuje s Čs. sociologickou společností a účastní se celostátních akcí. Byly zřízeny dále místní pobočky v Brně, Olomouci, Plzni, Ostravě, Hradci Králové, Ústí nad Labem.

Obsahová rozsáhlost sociologie, která vlastně zasahuje téměř všechny oblasti společenského života, vedla ke zřízení speciálních sekcí, do nichž byli členové podle přání rozdělení a které se starají o rozvoj příslušné sociologické disciplíny. Zatím pracuje celkem 13 odborných sekcí: obecná sociologie, dějiny sociologie, metody a techniky, sociologie průmyslu, sociologie města, sociologie venkova, sociologie rodiny a mládeže, sociologie kultury, sociologie politických a právních vztahů, sociologie náboženství, sociologie armády, sociologie sdělovacích prostředků, sociologie medicíny. Sekce vypracovávají samostatný plán činnosti, pořádají přednášky a diskuse o problémech své oblasti a zúčastní se i výzkumů k otázkám spadajícím do jejich problematiky.